

APLICATIU

GUIA DOCENT

PROVISIONAL

UAB
Universitat Autònoma
de Barcelona

Guia docent
Titulacions de Grau i de Màster

1. Dades de l'assignatura

Nom de l'assignatura	Teoria social, econòmica i política en Arqueologia
Codi	100724
Crèdits ECTS	6
Curs i període en el que s'imparteix	Segon semestre
Horari	
Lloc on s'imparteix	Facultat de Filosofia i Lletres
Llengües	Castellà i Català

Professor/a de contacte

Nom professor/a	Vicente Lull Santiago
Departament	Dept. Prehistòria
Universitat/Institució	UAB
Despatx	B9-117
Telèfon (*)	935811187
e-mail	lubio@arrakis.es
Horari d'atenció	DI/Dx 13-14h

2. Equip docent

Nom professor/a	Vicente Lull Santiago /Jordi Cortadella
Departament	Dept. Prehistòria /Dp. Ciències de l'Antiguitat i de l'Edat Mitjana
Universitat/Institució	UAB
Despatx	B9-117
Telèfon (*)	935811187
e-mail	
Horari de tutories	DI/Dx 13-14h

(Afegeix tants camps com sigui necessari)
(*) camps optatius

2. Equip docent

Nom professor/a

Departament

Universitat/Institució

Despatx

Telèfon (*)

e-mail

Horari de tutories

(Afegiu tants camps com sigui necessari)
() camps optatius*

3.- Prerequisits

(prerequisits oficials i/o coneixements necessaris per a seguir correctament l'assignatura)

4.- Contextualització i objectius formatius de l'assignatura

L'objectiu de l'assignatura és tractar el substrat onto-epistèmic de les formes de coneixement, siguin o no arqueològiques. En aquesta assignatura s'obvien les qüestions teòriques que caracteritzen els diversos "ismes" de la disciplina (tractats a l'assignatura "Corrents teòrics en Arqueologia, de segon curs), doncs el que aquí es pretén és mostrar les bases gnoseològiques que conscient o inconscientment sustenten tota teoria o metodologia arqueològica. Es tracta de mostrar els fonaments conceptuals utilitzats en les Ciències Socials i la Història relatius a Economia, Societat i Ideologia. Es farà especial èmfasi en qüestions derivades de la teoria del coneixement, filosofia de la ciència i antropologia, principalment en temes econòmic-socials, institucions polítiques i formes de poder, classificacions socials, usos de la violència i les dimensions ideològiques de la vida social. De tot això es nodreix una arqueologia que paradoxalment sol desconèixer les seves fonts. L'assignatura pretén que a l'alumnat assumeixi i manegi amb fluïdesa i claredat conceptes bàsics onto-epistèmics utilitzats en les diferents problemàtiques concretes de la prehistòria i la història antiga i medieval familiaritzant-ho amb els diversos usos i continguts dels termes més comuns de les interpretacions sociològiques i històriques plantejades des de l'arqueologia.

Com a resultat del seu aprenentatge, l'alumnat manejarà els conceptes socials, econòmics o polítics utilitzats en la bibliografia, sabrà d'on procedeixen, i, al mateix temps, reconeixerà l'ús inconsistent, contradictori o merament retòric dels conceptes que puguin sustentar diferents lectures històriques.

5.- Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Competència

CE1. Analitzar i contextualitzar els conceptes de la teoria arqueològica i del seu origen.

Resultats d'aprenentatge

CE1.1 Reconèixer els diferents corrents teòrics.
CE1.2 Fer servir de manera acurada els conceptes bàsics.

Competència

CE2. Resumir els principals arguments dels debats epistemològics i metodològics en Arqueologia i les principals tècniques d'investigació.

Resultats d'aprenentatge

CE2.1 Treballar el "paquet" de cada corrent des d'un punt de vista crític.
CE2.2 Compartir / debatre els principals arguments de manera col·lectiva.

Competència

CE3. Contextualitzar els processos històrics i avaluar críticament les fonts i els models teòrics, prestant especial consideració a la prehistòria, el món antic i medieval.

Resultats d'aprenentatge

C31.1 Reconèixer el marc social que propicia el desenvolupament dels diferents corrents.
C3.2 Avaluar el models proposats pel passat a la llum dels fets presents.

Competència

CG3. (CGU: competències generals UAB, si no estan incloses a les CT)

Competència

CTF1 Comunicar de forma oral i escrita amb correcció, precisió i claretat els coneixements adquirits.

Resultats d'aprenentatge

CTF1.1 Desenvolupar de manera pràctica i pública competències orientades a la comunicació / transmissió de coneixements.
CTF1.2 Millorar el domini de l'expressió escrita sobre tot pel que fa al seu vesant científic.
CTF1.3 Millorar aspectes vinculats a la discussió i el diàleg social.

Competència

CTF3 Cercar, seleccionar i gestionar informació de forma autònoma, tan pel que fa a fons estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com a informació distribuïda a la ret.

Resultats d'aprenentatge

CTF3.1 Dominar les capacitats de recerca i reconeixement de la informació vàlida.
CTF3.2 Organitzar / ordenar la informació disponible en funció del nostre interès científic.

6.- Continguts de l'assignatura

Part Primera

- 1-Ontologia i Arqueologia, un problema kantianà.
- 2-Les bases del coneixement arqueològic: la matèria i les coses tangibles.
- 3-Arqueologia de l'Objecte. Ontologia del conèixer arqueològic.
- 4-Filosofia de la Ciència i Arqueologia. El fonament científic i econòmic de l'arqueologia.
- 5-Hermenèutica i Arqueologia. Les propostes discursives a l'arqueologia i el mercat de valors.
- 6-La distància entre empíria, interpretació i rendibilitat econòmica.
- 7-El sostrat polític del coneixement. La manipulació dels discursos històrics y científics a l'arqueologia.

Segona part

La ciència arqueològica: entre l'idealisme i el materialisme

- 1- Les arqueologies tradicionals i el sentit comú com a norma de la pràctica arqueològica.
- 2- Modernitat i Ciència: la New Archaeology. Context històric i bases teòriques.
 - 2.1- Societat, individu i canvi cultural. El llarg camí cap al lideratge individualitzat.
- 3- Marxisme. Coneixement i transformació del món. Context històric i bases teòriques.
 - 3.1- Materialisme Històric. Cap a una explicació materialista de la transformació social.
 - 3.2- Aplicacions marxistes dins del camp arqueològic. Lluny de l'harmonia social: Producció i Conflicte.

7.- Metodologia docent i activitats formatives

L'assignatura proposa un sistema heterodox definit per la presència combinada de treball a l'aula, treball en grup i treball individualitzat.

A la part destinada al treball a l'aula es proposen tres "tipus" d'activitats.
En primer lloc, i part central, tenim les denominades classes magistrals orientades a la comunicació

per part de l'equip docent dels principals continguts de l'assignatura (discurs teòric). En segon lloc es proposa una secció orientada al treball "pràctic" a partir de la presència i discussió de documentació de variada tipologia (documents escrits, reportatges, xerrades, etc.)

A la part destinada al treball en grup es proposa un programa orientat a la millora de les competències de l'alumne i al desenvolupament dels seus recursos com a futur "investigador-científic". Aquest programa es centra en el disseny i execució d'un producte "científic" (article, comunicació a unes jornades científiques, etc.) que permeti als alumnes treballar aspectes orientats a la millora de la seva investigació futura.

Aquesta qüestió – temàtica – format estarà sempre centrat en els continguts desenvolupats a l'assignatura i es complementarà amb una pràctica de "presentació pública" a l'aula, i davant la resta del grup, on s'exposaran els objectius, la metodologia empleada i els principals continguts del treball.

En darrer terme resta el treball individualitzat de cada alumne. Aquest s'orientarà a l'assimilació crítica dels continguts presentats al llarg del curs en un procés que permeti la seva millora – ampliació (recerca bibliogràfica)

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	HORES	RESULTATS D'APRENTATGE
-------------------	-----------	-------	------------------------

Dirigides

Presentació principals continguts de la matèria – Classes Magistral-	41%	CE1.1, CE1.2, CE2.1
Presentació treballs en grup		CTF1.1, CTF1.3
Treball pràctic amb materials per al debat		CE2.2

Supervisades

Realització del treball de grup	9 %	CTF1.2, CTF3.1
Orientació – Supervisió del treball individual		CTF3.1

Autònomes

Seguiment – Millora dels continguts treballats al llarg del curs.	48 %	CE2.1, CTF3.1
---	------	---------------

8.- Avaluació

L'avaluació es realitzarà en funció de la demostració de l'assimilació clara dels continguts treballats al llarg del curs i l'adquisició de les competències bàsiques per una correcta transmissió d'aquests. De manera concreta es proposa un sistema doble basat tan en el treball individual com el col·lectiu.

De manera concreta l'apartat individual es basa tan en el treball continuat (anàlisi de

materials, elaboració de treballs) com en la superació de proves escrites / orals de tipus “examen final”.
Aquestes qüestions valoratives s’acompanyaran del treball continuat al llarg de les classes presencials en forma de presentació de treballs en format grup (3-5 persones) orientats a la creació d’espais de debat intern del grup.

ACTIVITATS D’AVALUACIÓ	HORES	RESULTATS D’APRENTATGE
Exàmens “finals”	2	CE1.1, CE1.2, CE2.1, CTF1.1, CTF1.2
Controls escrits	3	CE1.1, CE1.2, CE2.1, CTF1.1, CTF1.2
Presentació de treballs de manera pública	1	CTF1.1, CTF1.3
Treball individualitzat / Seguiment tutoritzat	1	CTF3.1

9- Bibliografia i enllaços web

- BATE, L.F.
(1998) *El proceso de investigación en arqueología*. Crítica, Barcelona
- BARTRA, R.
(1975) *El Modo de Producción Asiático y el México prehispánico* Ed. Grijalbo, México D. F.
- CASTRO, P.V., CHAPMAN, R.W., GILI, S., LULL, V., MICÓ, R., RIHUETE, C., RISCH, R. Y SANAHUJA YLL, Mª E.
(1996) “Teoría de las prácticas sociales”, *Complutum*, 6 extra, vol. II, pp. 35-48.
- CASTRO, P.V., GILI, S., LULL, V., MICÓ, R., RIHUETE, C., RISCH, R. Y SANAHUJA YLL, Mª E.
(1998) “Teoría de la producción de la vida social. Mecanismos de explotación en el sudeste Ibérico”, *Boletín de Antropología Americana*, 33, pp. 25-77.
- CHILDE, V.G.
(1984) *La evolución social*. Alianza, Madrid.
- ENGELS, F.
(1961) *La Dialéctica de la Naturaleza*. Ed. Grijalbo, Mexico D. F.
- FOULQUIÉ, P.
(1979) *La Dialéctica*. Oikos – Tau, Barcelona.
- GÁNDARA, M.; LÓPEZ, F.; RODRÍGUEZ, I.
(1985) “Arqueología y Marxismo en México” a *Boletín de Antropología Americana*, nº 11: 5-17.
- GARCÍA – MOURIÑO, J. M. I FERNÁNDEZ, J. A.
(1988) *Hegel: Dialéctica e Historia*. Ed. Alhambra, Madrid.
- LULL, V.
(1988) “Hacia una teoría de la representación en arqueología”, *Revista de Occidente*, 81, pp. 62-76.
- LULL, V.
(2005) “Marx, producción, sociedad y arqueología”, *Trabajos de Prehistoria*, 62 (1), pp. 7-26.
- LULL, V.
(2007) “En l’estela de V. G. Childe (1892-1957)” a *Cota Zero*, 22: 22-31.
- LULL, V.
(2007) *Los objetos distinguidos. La arqueología como excusa*. Bellaterra, Barcelona.
- LULL, V.
(2007) “Política y (di)sentimiento” *Jornadas “Marx en el siglo XXI”* (Logroño)
- LULL, V., MICÓ, R., MONTON, S. Y PICAZO, M.
(1990) “La arqueología entre la insoportable levedad y la voluntad de poder”, *Archivo de Prehistoria Levantina*, 20, pp. 461-474.
- LUMBRERAS L. G.
(2005) *Arqueología y Sociedad* Indea, Lima.
- MANDEL, E.
(1979) *Introducción al marxismo*. Akal Editor, Madrid.
- MARCOS, J. G.

- (2007) "La influència de Vere Gordon Childe en el naixement de l'arqueologia social a Llatinoamèrica" a *Cota Zero*, 22: 65-69.
MARX, K.
(1974) *La Ideología Alemana*. Ed. Pueblos Unidos (Montevideo) / Ed. Grijalbo (Barcelona).
MARX, K.
(1975) *Formaciones económicas precapitalistas*. Ed. Ayuso, Madrid.
MARX, K.
(1978) *Lineas fundamentales de la crítica de la Economía Política. OME 21 (Grundrisse)* Ed. Crítica, Barcelona.
McGUIRE, R.H.
(1998) "Una aproximació marxista dialèctica a l'arqueologia", *Cota Zero*, 14, pp. 61-71.
MICO, R.
(1998) "Arqueologia teòrica o només arqueologia", *Cota Zero*, 14, pp. 19-29.
MONTANÉ, J. C.
(1982) "Sociedades igualitarias y modo de producción" a *Teoría, métodos y técnicas en arqueología (anejo de Boletín de Antropología Americana)*. Instituto Panamericano de Geografía e Historia, México D. F.: 191-209.
MONTAÑÉS, M.
(1999) "La Arqueología Social Latinoamericana. Balance historiográfico y esbozo de contenidos" a *RAMPAS*, 2: 277-283.
PATTERSON, T. C.
(1994) "Social Archaeology in Latin America: an appreciation" a *American Antiquity*, 59 (3): 531-537.
PATTERSON, T. C.
(1997) "A reply to A. Oyuela-Caycedo, A. Anaya, C. G. Elera and L. M. Valdez" a *American Antiquity*, 62 (2): 375 – 376.
OYUELA-CAYCEDO, A. ANAYA, A., ELERA, C. G. i VALDEZ, L. M.
(1997) "Social Archaeology in Latin America? Comments to T. C. Patterson" a *American Antiquity*, 62 (2): 365-374.
RODRIGUEZ, L. i OLIVO, O.
(2008) "Arqueología Social y Arqueología Antropológica" a *Estrat Crític*, nº 2: 26-35.
SANOJA, M.
(1982) "Modos de producción precapitalistas en Venezuela" a *Teoría, métodos y técnicas en arqueología (anejo de Boletín de Antropología Americana)*. Instituto Panamericano de Geografía e Historia, México D. F.: 219-230.
SEVE, L; CAZELLE, Ph.; MOULOUN, N.
(1977) *Dialéctica marxista y ciencias de la naturaleza*. Editorial Roca, Méjico.
TRIGGER, B.
(1992) *Historia del pensamiento arqueológico*. Crítica, Barcelona.
VALLS, R.
(1982) *La dialéctica. Un debate histórico*. Montesinos, Barcelona.
VARGAS, I.
(1985) "Modo de vida: categoría de las mediaciones entre formación social y cultural" a *Boletín de Antropología Americana*, nº 12: 5-16.

10.- Programació de l'assignatura

(la programació de la assignatura explicitarà les activitats formatives i els lliuraments, segons les taules següents. En aquest requadre el professor pot introduir un text explicatiu de la programació de l'assignatura o, si cal, fer referència a un document extern que haurà d'estar al campus virtual de l'assignatura)

ACTIVITATS D'APRESENTATGE

DATA/ES	ACTIVITAT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRESENTATGE

LLIURAMENTS

DATA/ES	LLIURAMENT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRESENTATGE
22/06/2012	Treball "en grup"	B9-117	Paper + Digital	CTF1.2, CTF3.1